

VARKENS K.I.
Nederland

december 2017

VOOR VRUCHTBAAR RESULTAAT INHOUD

- *Aandacht voor drinkwater*
- **COLUMN** Jan Sallevelt
- *Medewerker in beeld:*
De coördinator laboratoria
- **RUBRIEK TIPS**
- **REPORTAGE**
Verwachtingen komen uit
- *Weet wat u meet*
- *Goede resultaten met sperma op zaterdag*
- *K.I. en de feestdagen*
- **RUBRIEK**
VRAAG HET DE DESKUNDIGE

AANDACHT VOOR DRINKWATER

Op de meeste zeugenbedrijven is er veel aandacht voor het voer. Terecht. De beschikbaarheid en de kwaliteit van het water verdienen echter net zoveel aandacht, maar krijgen dat vaak niet. Met alle risico's van dien.

In tegenstelling tot vroeger hebben zeugen nu altijd de beschikking over drinkwater. Dat is wettelijk zo geregeld. Of ze in de praktijk ook daadwerkelijk voldoende water krijgen, is nog de vraag. Bovendien is de kwaliteit van het drinkwater vaak een ondergeschoven kind.

Drinkwater speelt op een aantal momenten een belangrijke rol. Bij de overschakeling van dracht- naar lactovoer wordt met de andere voersamenstelling geprobeerd het bloed van de zeug te verzuren. De zeug reageert hierop met het vrijmaken van

calcium, belangrijk bij het werpproces en voor de melkproductie. Een chemische verontreiniging van het drinkwater kan dit proces verstoren. Gevolg is een niet vlot verlopend werpproces, iets dat direct doorwerkt in de voeropname na het werpen. Dit heeft weer gevolgen voor de berigheid en de productieresultaten in de volgende cyclus. Een verstoord werpproces en niet-optimale biest- en melkproductie beïnvloeden bovendien de gezondheidsstatus van de biggen en dus de bigkwaliteit. De chemische samenstelling van drinkwater is afhankelijk van de hygiëne in de

column

KRIMP

De varkenshouderij gaat in 2012 een nieuwe fase in. December 2010 meldden we nog 5 procent meer sperma-afzet; sindsdien verlaten ieder kwartaal tot 20.000 zeugen de markt. Het is het gevolg van het wegvallen van bedrijven die stoppen, al dan niet gedwongen. Een warme sanering was voor onze klanten beter geweest, maar de markt is ongeduldig en wacht niet op eventueel te nemen maatregelen. Ook de toeleverende industrie ontkomt niet aan saneren. Varkens K.I. Nederland past daardoor gedwongen haar structuur aan richting het jaar 2014 en de jaren daarna. Die nieuwe structuur betekent een kleinere, slagvaardige organisatie met korte lijnen. Met medewerkers die zijn opgewassen tegen een veeleisende markt. Met een breed samengestelde berenstapel die voldoet aan de vereiste

genetische potentie. Met locaties die een efficiënte spermaproductie en -verdeling mogelijk maken. Sommige locaties sluiten, anderen worden gemoderniseerd. Hiermee zijn de overblijvende bedrijven in staat om aan de economische en maatschappelijke eisen te voldoen. Een kleinere sector heeft dus consequenties. Minder bedrijven betekent ook minder leveringen. Bij de bezorging van sperma profiteert de sector bij schaalvergroting, maar het tarief per bezorging zal nu iets moeten stijgen. Een kleinere sector zou ook moeten leiden tot betere prijzen, maar krimp is slechts een deel van de oplossing. De sector kan kostenstijgingen niet blijven opvangen. In de nieuwe fase zal de opbrengstprijs dan ook recht moeten doen aan de kostenfactoren.

Jan Salleveld
Directeur

>> waterleiding en eventueel de kwaliteit van de (eigen) waterbron.

Voldoende voeropname is van belang voor een gecontroleerd gewichtsverlies in het kraamhok. Dat lukt alleen wanneer de zeug ook voldoende drinkt; tijdens de lactatie minimaal 18 liter per dag. Verliezen zeugen in de zoogperiode meer dan 12 procent lichaamsgewicht, dan leidt dit tot vruchtbaarheidsproblemen in de volgende worp. Na het spenen volgt de voorbereiding op de volgende cyclus. Dat betekent onder

andere een dagelijkse opname van minimaal drie kilo flushvoer. Bij een voer-waterverhouding van 1 op 3, betekent dit dat een zeug in deze fase minimaal negen liter water per dag nodig heeft. De gevolgen van te weinig voeropname in deze periode is tweërlei. Te weinig voeropname verstoort de productie en de afgifte van hormonen die van cruciaal belang zijn voor een goede ontwikkeling van de eicellen en een goede eisprong. Deze verstoringen kunnen leiden tot problemen met de berigheid, de kwaliteit van de eicellen en verschillen in de geboortegewichten. Dat gaat ten

koste van de bigkwaliteit, het leidt tot meer uitval en tot lagere rendementen in de vleesvarkenshouderij.

Achter de beschikbaarheid van drinkwater van voldoende kwaliteit mag dus nooit een vraagteken staan. Besteed daarom aandacht aan de hygiëne in de waterleiding door regelmatig te reinigen en door te spoelen. Kijk ook goed naar de plek van de drinknippels. Een zeug moet eenvoudig bij de nippel kunnen komen en bij het verstrekken van veel voer, mag de nippel niet verdwijnen onder het voer. Het mag niet zo zijn

dat de zeug eerst fors moet vreten, voor zij water kan opnemen. De opbrengst van drinknippels moet minimaal een 1,5 liter per minuut zijn. Meet dat eens met een maatbeker en een horloge!

MEDEWERKER IN BEELD: DE COÖRDINATOR LABORATORIA

Jan Koks (51) is al 21 jaar werkzaam binnen de K.I-wereld. Sinds de start van Varkens K.I. Nederland is hij coördinator laboratoria.

“Het is een brede functie. Elk van de zes laboratoria van Varkens K.I. Nederland valt onder verantwoordelijkheid van een locatiemanager. Die heeft de dagelijkse leiding. Ik fungeer meer als ondersteuning, maar ben wel verantwoordelijk voor de kwaliteitbewaking. Ik houd in de gaten of de beoordeling van de kwaliteit van het sperma goed verloopt. Dat betekent vooral goed kijken naar procedures en het kalibreren van apparatuur. Bij aanschaf van nieuwe apparatuur doe ik het voorwerk. Ik stel het programma van eisen op, vergelijk specificaties en offertes en ik geef ondersteuning bij de implementatie. Daarnaast ben ik de tussenpersoon bij vragen en onderzoek vanuit de TOPIGS-organisatie en begeleid en train ik buitenlandse gasten van TOPIGS bij bezoek aan Varkens K.I. Nederland. Er is nooit een dag hetzelfde, soms rustig, soms hectisch. Het is vooral afhankelijk van wat er bij de laboratoria en in het veld gebeurt.”

tips

Goed licht

Zorg voor goed licht in de inseminatiestal. Houd voor de verlichting een lichtsterkte aan van minimaal 100 lux op ooghoogte van de zeug. In de praktijk betekent dat één TL-buis per 3 zeugen. Zorg ook voor voldoende licht achter de zeugen. Met goed zicht op de verkleuring van de vulva is het gemakkelijker het juiste inseminatiemoment te bepalen. Ook het insemineren gaat beter met voldoende licht. Zorg ook dat de lichtopbrengst goed blijft. Ga minimaal elke week met een droge doek over de buizen. Door stof en vuil op de buizen neemt de lichtopbrengst af. Gebruik een tijdsklok voor het regelen van het dag- en nachtritme in de inseminatiestal. Stel de klok zó in dat het licht aan is van 6-22 uur. Geef de zeugen 's nachts rust. Zorg dat u per zeugenrij de verlichting aan en uit kunt schakelen.

Bedrijfsbezoek op schema

Maak een schema met de momenten waarop uw verschillende adviseurs een bedrijfsbezoek brengen. Bij voorkeur op een vastdagdeel in de week. Maak, als het mogelijk is, alvast afspraken voor wat langere tijd vooruit.

Begin van de berigheid

Let bij het bepalen van het begin van de berigheid op de volgende zaken:

- 1) De zeug heeft geen interesse voor de omgeving, er is alleen aandacht voor de beer.
- 2) Er is sprake van duidelijk orenspel.
- 3) De zeug is goed te benaderen en is rustig.
- 4) Het begin van de berigheid van de zeug is een stareflex voor de beer.
- 5) De bepaling van het begin van de berigheid is van belang voor het juiste inseminatiemoment.

Schone inseminatiestal

Reinig de inseminatiestal na elke groep geïnsemineerde zeugen. Zeker bij drie- en vierweekse productiesystemen is dit goed te doen. U verlaagt zo de infectiedruk en verbetert tegelijkertijd het klimaat, wat helpt om de berigheid op te wekken. Reinig ook de voerbakken.

Adaptatiestal

Zorg voor een adaptatiestal voor pas aangevoerde gelten. Door regelmatig gezonde slachtzeugen tussen de gelten te zetten, kunnen deze wennen aan het klimaat. Een goede gewenning aan het bedrijf en de aanwezige kiemen zijn sleutelfactoren voor een goede productie. Een adaptatiestal vermindert ook de insleep van ziektes.

Erik Stegink werkt sinds twee jaar met 'Date Gate'

VERWACHTINGEN KOMEN UIT

Twee jaar werkt Erik Stegink in Bathmen (Ov.) nu met het Date Gate-systeem dat stalrichter Vereijken samen met Varkens K.I. Nederland ontwikkelde. De verwachtingen zijn gehaald. Werken met twee beren is met het systeem eenvoudig; de resultaten zijn goed. "En het geeft veel werkplezier."

De Date Gate is een geautomatiseerd systeem waarmee de poortjes in de beergang vóór de zeugen in de inseminatiestal automatisch zijn te openen. Dat gebeurt met luchtdruk. Bediening is mogelijk via een klokgestuurde regelkast of met een afstandsbediening.

Maandagochtend half negen. Tijd voor een ronde door de inseminatiestal. Op weg ernaartoe neemt Erik Stegink het zaterdag ontvangen sperma uit de koelkast. Een wagentje met alle benodigde materialen staat al klaar. Erik schakelt de Date Gate in en hangt de afstandsbediening om zijn nek. In de inseminatiestal liggen de zeugen rustig te wachten op wat gaat komen. De klemmen waarmee straks de

spermatubes worden opgehangen, zijn nu achter de zeug op ijzer geklemd. Aan de hand van de klempositie weet Stegink welke zeugen zondagavond al berig waren.

Met de afstandsbediening stuurt Erik de hekjes van de beergang voor de zeugen. Hij kan op deze manier tijdens het hele proces achter de zeugen blijven staan. Met een druk op de knop komt de eerste (grote) beer voor de zeugen. De eerste zeugen reageren direct. De oren zijn gespist en de sta-reflex is duidelijk. Met de kennis over de berigheidsignalen van zondag bepaalt Erik of een zeug direct of aan het einde van de dag wordt geïnsemineerd. Na enkele minuten heeft de beer geen aandacht meer

voor de zeugen en begint hij aan het volgende poortje te snuffelen. Zodra Erik op de knop drukt, reageert de beer direct op het sissen van de luchtbediening. De beer loopt direct door naar een groep nieuwe zeugen. Wanneer de beer het elektronisch oog passeert, kan de tweede beer binnenkomen. Nummer twee is veel donkerder van kleur, kleiner en actiever. Ook op de tweede beer reageren sommige zeugen direct. Bij een paar zeugen is de tube sperma in no-time leeg, terwijl de opname eerst langzaam verliep. "Dat is het grote voordeel van de tweede beer," legt Erik uit. "Zeugen hebben ook hun voorkeuren, maar reageren altijd op één van de beide beren. De tweede beer helpt bij de berigheidsdetectie.

De zeugen laten nu gewoon meer zien. Eigenlijk is een dergelijk systeem een voorwaarde bij toepassing van een tweede beer. Het handmatig openen van al die hekjes kost veel te veel tijd." Het Date Gate-systeem is bovendien zó beveiligd dat de beren niet bij elkaar kunnen komen. De eerste beer moet een halte verder zijn voordat de tweede beer op kan schuiven. Erik is er wel altijd bij wanneer de beren aan het einde van de ronde terugkeren naar hun eigen hok. "Beide beren bij elkaar in één hok geeft trammelant. Ik wil er zeker van zijn dat dit niet kan gebeuren."

Beren alleen op bezoek

Stegink speent de zeugen op donderdagochtend vroeg. De beren bezoeken de gespeende zeugen op de speendag direct twee keer. Net als bij de twee bezoeken op vrijdag en het bezoek op zaterdagochtend is Stegink daarbij niet aanwezig. Het systeem staat op tijd ingesteld en redt zichzelf. "Op zaterdagmiddag loop ik mee om te kijken welke zeugen al berigheid tonen." Op zondag gaat Stegink één of twee keer rond, afhankelijk van andere

bezigheden op zondag. Het insemineren start op maandagochtend en loopt tot woensdagochtend door. Stegink insemineert standaard over.

Wanneer de beren weer terug zijn in hun eigen hok, werkt Erik de administratie bij op zijn pocket-PC. Dan gaat de 'Boar Sound'-cd nog even aan. "Dan krijgen de zeugen toch weer een andere prikkel om de sperma-opname te bevorderen."

Stegink is nog steeds enthousiast over het systeem. Noemenswaardige kinderziektes zijn er eigenlijk niet geweest. Groot voordeel aan de Date Gate is volgens Erik het snel en efficiënt met twee beren kunnen werken. Dat moet terug komen in de resultaten, al is het moeilijk aan te geven wat aan de Date Gate is toe te schrijven. Van de stal zijn geen cijfers beschikbaar van een periode zonder Date Gate. Bovendien is op deze locatie in juli 2009 met een nieuwe zeugenstapel begonnen met louter gelten. Het aantal biggen per worp is het laatste jaar fors gestegen, van 13,4 naar 15,6. "Er zitten dus voldoende biggen in.

Dat moet voor een deel het gevolg zijn van mijn manier van werken in de inseminatiestal." Tegelijk steeg het aantal doodgeboren biggen mee, van 0,6 naar 1,5. Een team specialisten werkt nu hard aan het oplossen van dat probleem. Stegink heeft op zijn bedrijf 6 procent terugkomers en een afbigpercentage van 90 procent. Hij speent per zeug 30,6 big per jaar.

Tijdwinst

De Date Gate zorgt ook voor werkgemak en tijdswinst. Door het gebruik van de tweede beer kan Stegink sneller insemineren. De eerste beer is nu voor de detectie, de tweede voor het stimuleren van de sperma-opname. "Bij gebruik van één beer moet je de beer langer voor de zeug laten staan." Tijdens de eerste vijf rondes beercontact is Erik niet aanwezig. Dat scheelt vijf uur. Stegink werkt met een driewekensysteem en insemineert per ronde 70 zeugen. Daaraan is hij nu 16-17 uur kwijt, inclusief alle controlerondes en overinseminaties.

WEET

WAT U MEET

Metten is weten. Het is een vaak gebruikte uitdrukking, maar niet altijd waar. Want meten alleen is niet voldoende. De dagelijkse praktijk wijst uit dat veel zeugenhouders zaken meten en er vervolgens niets mee doen. Of, nog erger, de verkeerde conclusies trekken.

Een voorbeeld uit de praktijk. Een zeugenhouder meet regelmatig de spekdiktes van de zeugen. Hij heeft gelezen dat dit goed is om een beeld te krijgen van de conditie van de zeugen. De gemiddelde spekdikte zit in de buurt van 15 mm en dus trekt de zeugenhouder de conclusie dat het wel goed zit. Maar een gemiddelde spekdikte zegt niets. Het gaat om de spreiding in de gemeten waarden. Weet je de spreiding niet, dan kun je ook niet gericht ingrijpen om die spreiding kleiner te maken.

Er zijn ook zeugenhouders die zo nu en dan eens de spekdikte meten bij willekeurige zeugen die naar het kraamhok gaan of bij het spenen het kraamhok verlaten. Ook dat is informatie waar je wel energie insteekt, maar eigenlijk niets mee kunt. Dergelijke spekdiktemetingen zijn alleen bruikbaar wanneer je beide keren bij dezelfde zeugen meet. Pas dan kun je berekenen hoe groot het conditieverlies is. Door de spekdiktes in te voeren in een managementprogramma,

kan een adviseur achteraf ook analyseren wat de conditie was van de best presterende zeugen.

Een ander voorbeeld uit de praktijk. Om een gelt goed in te kunnen zetten, is het nodig om te weten wanneer de gelt berig wordt. Dan moet je wel hebben genoteerd wanneer deze gelt voor het eerst berig is geworden. Pas dan weet je wanneer de volgende cyclus begint en kun je de gelt gericht inzetten, stimuleren en flushen.

Conclusie: het verzamelen van allerlei gegevens van zeugen kan heel nuttig zijn. Mits er aan een aantal voorwaarden wordt voldaan: weet wat je meet en waarom je meet. Dus bedenk van te voren wat je er in het management mee wilt doen. Bepaal dan wat je daarvoor moet weten. Pas dan weet je wat je moet meten. En als u even niet weet wat de beste aanpak is, overleg dan met uw reproductiebegeleider van Varkens K.I. Nederland. Hij helpt u graag op weg.

GOEDE RESULTATEN MET SPERMA OP ZATERDAG

Varkens K.I. Nederland is onlangs begonnen met het op grote schaal op zaterdag uitleveren van op zaterdag besteld sperma. Een aantal zeugenhouders heeft al langer ervaring met deze manier van werken. Zij schakelden al eerder uit gemak over. Door al op zaterdag een belangrijk deel van het benodigde sperma in ontvangst te nemen, kunnen deze varkenshouders op maandag altijd op tijd aan het werk. Ze hoeven niet te wachten tot het sperma arriveert. De resultaten op deze bedrijven leiden niet onder deze werkwijze. Integendeel.

Bedrijf A speent de zeugen op woensdagochtend en bestelt en ontvangt op zaterdag 90 procent van het benodigde sperma. De rest wordt op dinsdag bijbesteld. Dit bedrijf insemineert in principe alleen op dag 5,

de maandagochtend. Deze zeugen worden op dinsdagochtend overgeïnsemineerd. Het hiervoor gebruikte sperma is op zaterdag ontvangen. Het drachtigheidspercentage van deze zeugen na eerste inseminatie ligt op 93 procent. De 369 onderzochte worpen scoren een gemiddeld aantal van 14,6 big.

Bedrijf B speent op donderdagochtend en ontvangt op zaterdag 40 procent van het benodigde sperma. Van de op

maandagmiddag met dit sperma geïnsemineerde zeugen werd 96 procent drachtig. Op dinsdag ontvangt en gebruikt dit bedrijf de rest van het sperma. Het drachtigheidspercentage van deze zeugen ligt op 92 procent. De worpgrootte van de op dag 4 (maandag) geïnsemineerde zeugen is 16,4 big en ligt 0,5 big hoger dan van de zeugen die op dag 5 zijn geïnsemineerd. Beide bedrijven gebruiken TOPIGS 20 zeugen en de Tempo beer.

	Bedrijf A	Bedrijf B
Aantal zeugen	340	630
Gesp big/zg/jr	30,5	30,8
Speendag	woensdagochtend	donderdagochtend
Drachtigheids % 1e ins. dag 4	-	96 %
Totaal geboren	-	16,4
Drachtigheids % 1e ins. dag 5	93 %	92 %
Totaal geboren	14,6	15,9

K.I. EN DE FEESTDAGEN

Varkens K.I. Nederland heeft geen afwijkende openingstijden tijdens de komende feestdagen. Dit betekent dat de normale openingstijden gelden en dat de K.I. gewoon open is op zaterdag 24 december, maandag 26 december (2e Kerstdag) en zaterdag 31 december (oudjaarsdag). Bestellingen kunnen op de normale tijden worden doorgegeven en worden ook op de normale tijden afgeleverd.

Varkens K.I. Nederland wenst u en uw naasten prettige feestdagen en een gelukkig, gezond en voorspoedig 2012.

Vraag het de deskundige

Hoeveel beren moet ik gebruiken als zoekbeer?

Antwoord van Arend van den Berg, reproductiebegeleider:

Het werken met twee zoekberen verdient verreweg de voorkeur. Werk wel altijd met actieve zoekberen. De praktijk leert dat beide beren elkaar tijdens de controle en het insemineren activeren. Er is een concurrentiestrijd tussen de beren. Bovendien blijkt in de praktijk ook keer op keer dat zeugen op de ene beer heftiger reageren dan op de andere. Door met twee beren te werken, is er altijd een beer waarop de zeug reageert. Zorg er wel voor dat de beer zijn aandacht bij de zeugen kan houden. Dat betekent vooral dat de voergang vrij moet zijn van voerresten.

Gebruik in de voergang hekjes zodat de beer tijdens het zeugcontact is opgesloten voor 4 à 5 zeugen. Plaats de twee beren achter elkaar in de gang. In het stimulatietraject in de eerste dagen na het spenen, krijgen de zeugen zo een verdubbeling van beercontact en dus meer prikkelingen voor een betere bronst. Tijdens het insemineren bespaart het werken met twee beren tijd. Terwijl bij de eerste groep zeugen de tubes nog leeglopen, kan de beer al worden doorgeschoven naar de volgende groep. De zeugen hebben dan nog contact met de tweede beer. Dat stimuleert de samentrekking van de baarmoeder en daarmee de opname van het sperma.

Heeft het zin om de zeugen rond het spenen extra suiker te geven?

Antwoord van Lia Hoving, reproductiebegeleider:

Extra suikers geven rond het spenen leidt tot minder variatie in het geboortegewicht binnen de toom. De zeug heeft aan het einde van de zoogperiode een negatieve energiebalans. Dat heeft een negatieve invloed op de ontwikkeling van de follikels en de eicellen. Het einde van de melkproductie en goed flushen, brengt de zeug na het spenen al weer snel in een positieve energiebalans. Dat is dus direct een positieve stimulans voor de ontwikkeling van de follikels en eicellen. Goed flushen betekent gebruik maken van speciaal flushvoer, met een hoge energiewaarde (1,03-1,06 EW) en een voergift van minimaal 3,5 kilo per dag. In deze fase extra suiker geven, bovenop het flushvoer, geeft nog net iets extra's. Per dag 150 gram is voldoende. Gebruikt u om wat voor reden dan ook drachtvoer in plaats van flushvoer, dan biedt de extra suikergift zeker veel extra's. Maar het is zeker geen vervanging voor de extra energiegift. Hoe het geven van extra suikers tijdens het interval spenen-insemineren de variatie binnen de toom beïnvloedt, wordt momenteel verder onderzocht aan de Wageningen Universiteit.

46067 © Clabbers Communicatie

VARKENS K.I.
Nederland

Roermondstraat 11
7418 CP Deventer
T 0570 63 83 00
F 0570 63 83 01
info@varkenski.nl
www.varkenski.nl

Telefoonnummers
Kantoor Deventer
T (0570) 63 83 00

Sales and Service
T (0413) 22 52 60

Distributiecentrum
Vught (regio zuidwest)
T (0411) 64 88 11
VRS: (0411) 64 48 68

Distributiecentrum
Helden (regio zuidoost)
T (077) 306 75 00
VRS: (077) 306 75 05

Distributiecentrum
Deventer (regio
midden en noord)
T (0570) 63 83 03
VRS: (0570) 63 83 04

ISSN: 2212-4705

VOOR VRUCHTBAAR RESULTAAT